

Els efectes socioeconòmics de la introducció de sistemes de reg de suport en els territoris

Barcelona, 11 de maig de 2026

Lourdes Viladomiu Canela (UAB / ICEA)

Jordi Rosell Foxà (UAB / ICEA)

Karen Hoberg (Alimenting / ICEA)

- 75-80% del consum d'aigua es destina al sector agrari
- La SAU regada suposa com un 25% i genera 70% de la producció agrícola
- Retràs en la modernització. Un 43% per gravetat a Catalunya (ES 23%)
- A Catalunya durant les darreres dècades s'ha defensat un model de reg de baixa intensitat d'aigua, el que s'anomena reg de suport per diferenciar-ho del reg complet
- Catalunya té un grau de autonomia alimentària estimat del 40-50%. El reg es un tema fonamental per la seguretat alimentària

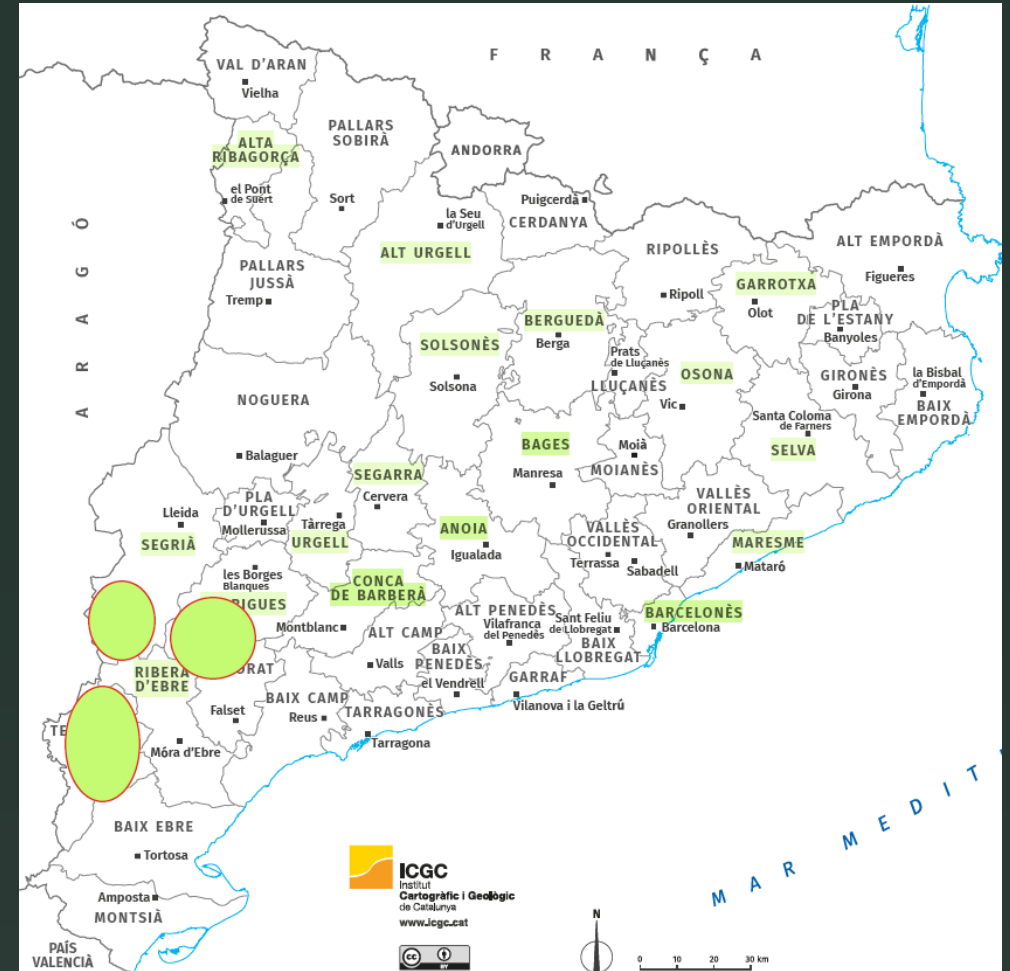
- Estudi de tres casos de reg de suport i anàlisi del seu impacte i problemàtica segons opinió dels actors implicats
- Clarificació del concepte de reg de suport
- Metodologia: recollida de dades, entrevistes en profunditat i establiment d'indicadores proxy

Tipologia	Reg de suport	Reg social	Reg de supervivència
Propòsit	Complementar l'aigua de pluja Evitar l'abandonament	Desenvolupar territoris poc afavorits	Actuació extraordinària en moments de sequera
Objectiu	Fer rendibles conreus tradicionals de secà en períodes de sequera, estabilitzant la producció	Fixar població i generar ocupació	Evitar pèrdua de cultius llenyosos i activitat Recuperar potencial productiu
Dotació hídrica	Dotació reduïda (menys de 3.500 m ³ /ha/anys) però estable	Des de dotacions plenes (transformació) a reduïdes o de suport	Volum màxim molt reduït Limitació temporal
Altres característiques	Sistemes de reg eficient (degoteig, microaspersió), sovint estratègia de reg de precisió	Molt subsidiaritzada	Resposta a emergències amb optimització d'utilització

Comunitats de Regants (CR):

- Garrigues Sud
- Segrià Sud
- Zona Oriental Terra Alta

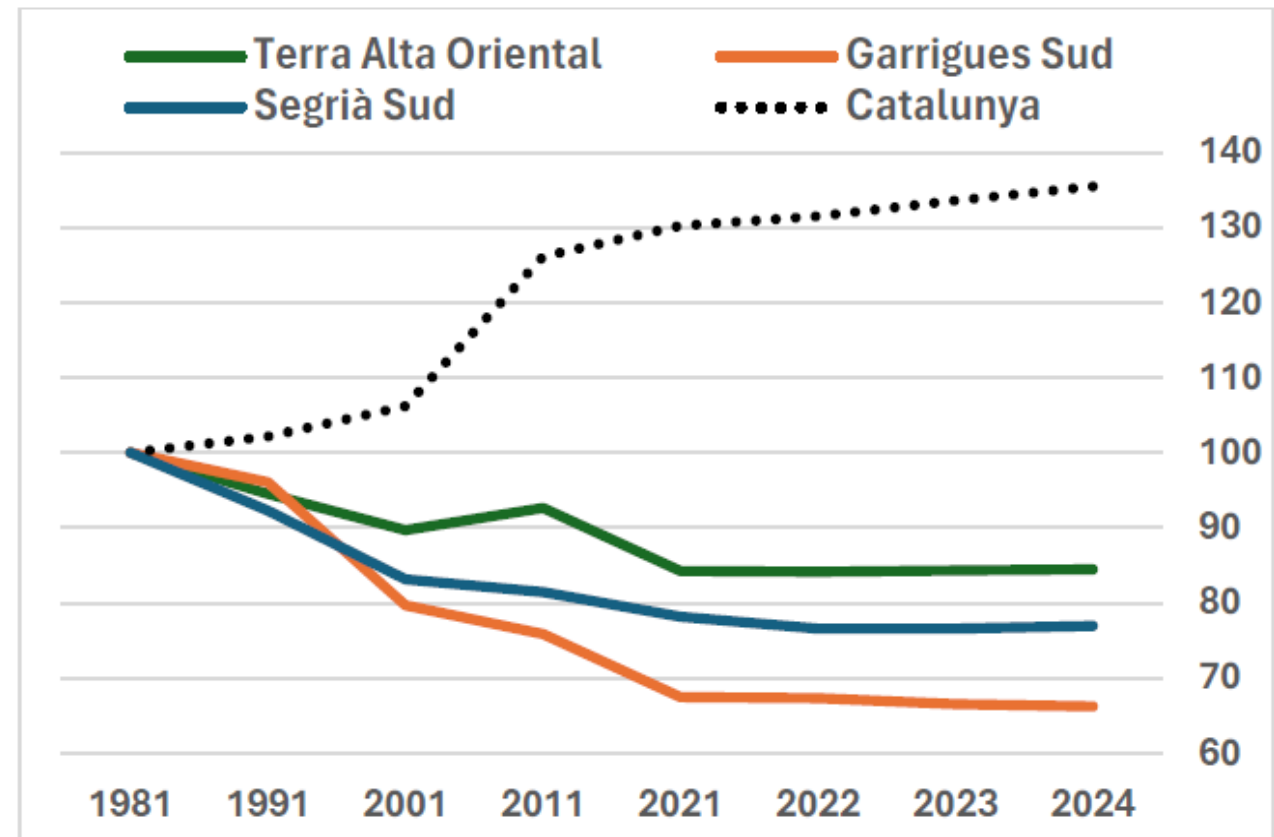
	Població	Ocupats agraris/Total ocupats	Terres de cultiu	Principals cultius	Percentatge terres regades
Garrigues Sud	5.160 hab. 15 hab./Km ²	33%	13.332 has.	Oliveres (77%) Ametller (15%)	61%
Segrià Sud	3.809 hab. 13 hab./Km ²	35%	15.729 has.	Oliveres (50%) Ametller (19%) Fruita pinyol (15%)	39%
Zona Oriental Terra Alta	8.663 hab. 17 hab./Km ²	21%	17.534 has.	Vinya (40%) Ametller (30%) Olivera (23%)	50%

- Característiques:
 - **Explotacions tradicionals** de conreus llenyosos. Comercialització cooperatives. Altres fonts d'ingressos
 - **Empreses amb marca pròpia i productes diferenciats**
 - **Empreses de fruita:** superfícies fora de la zona
 - Relleu generacional dins la família i masculí
 - Dimensió reduïda. Poc moviment en el mercat de terres

- **Canvi en la tendència demogràfica:**

fre de la davallada de població en els últims anys

Gràfic 1. Evolució de la població, 1981-2024 (Base 1981 = 100).

Font: Elaboració pròpia en base a dades de IDESCAT.

- **Impuls a la intensificació dels conreus llenyosos mediterranis tradicionals**
 - Rendiments: més alts i més estables
 - **L'olivera** com a conreu fonamental
- **Reducció de variabilitat** de les produccions i ingressos anuals
- **Manteniment del teixit cooperatiu**
- **Efecte d'arrossegament** activitats de les estructures de reg i de les Comunitats de Regants

Comunitat de Regants	Concessió (hm ³ /any)	Dotació (m ³ /ha)	Hectàrees regables/regades	Tarifa: cànon anual i preu m ³ (imports sense IVA)
Garrigues Sud	12	1.300	10.500/9.000	80,20 €/ha·any + 0,22 € màxim 1.300 m ³ /ha (2024-25) 0,26 € per a consums superiors
Segrià Sud	12,38*	2.000 Amb màxim mensual de 645 m ³ /ha	6.486/5.600	75,00 €/ha·any + Fins a 2.000 m ³ : 0,14 €/m ³ de 2.000 m ³ fins a 3.000 m ³ : 0,17 €/m ³ més de 3.000 m ³ : 0,50 €/m ³
Terra Alta	18	1.977	9.315/8.700	125,00 €/ha·any + 0,31 €/m ³ (independentment del consum)

* pendants des del 2012 d'una ampliació de la concessió fins a 18 hm³.

- Dotació baixa (1.500/ 2.000)
- Sistema tarifari binòmic i tarifes elevades en comparació a altres CR
- Segons les dades de CR, les hectàrees regades són pràcticament totes les potencialment en reg (de 86%, al 93% a TA)
- Però al 2024, l'aigua distribuïda en relació a la concessió a les Garrigues Sud 97,5%, al Segrià Sud el 85,6% i a la Terra Alta només el 64,4%
- Diferències entre zones en despesa energètica per ha. i per m³
- Garrigues Sud la despesa energètica molt elevat (250 €/ha) i a Terra Alta (162 €/ha). Per contra la despesa per m³, a Garrigues Sud és de 0,162 €/m³ i a Terra Alta de 0,214 €/m³
- L'energia suposa una part molt important de les tarifes

El cost de l'energia (2025)

	Garrigues Sud	Segrià Sud	Terra Alta
Tarifa aigua (€/m ³)	0,22 0,26	0,14 0,17 0,50	0,31
Cost energètic aigua (€/m ³)	0,190	0,127	0,214
Cost energia/Tarifa aigua (%)	86% 73%	91% 75% 25%	69%

Actuacions per millorar l'eficiència en l'ús d'aigua i la reducció del cost energètic

- Energia fotovoltaica de les CR i parcel·les
- Estacions meteorològiques automàtiques i programadors de reg remots
- Control de l'ús de l'aigua amb sensors i monitoratge
- Malles anticalamarsa i reg enterrat
- Fertirrigació

- Abandonament de les terres de secà
- Poca diversificació dels conreus (tòfona, festuc, ornamentals, fruita dolça) complementat amb granges (avicultura i porcí)
- Relleu generacional: continuïtat condicionada al reg dins la població de la zona. Poca atracció de nous agricultors i fons d'inversió
- Manca de mà d'obra assalariada. Poca disponibilitat d'habitatge

La **transició del secà al reg** no és automàtica, ni fàcil.
Requereix formació, transformació profunda i recursos públics.

Reptes:

- **Cost energètic:** energia fotovoltaica amb subvencions, negociació tarifes llum
- **Disponibilitat de mà d'obra:** necessitat d'una incorporació accelerada de tecnologia i noves fórmules contractuals
- **Més valor i diferenciació de la producció**
- **Diversificació productiva i complements d'ingressos**

Com es veu el futur:

- Menys agricultors o empresaris agrícoles amb més dimensió
 - Ús de tecnologia per l'estalvi d'aigua i de la mà d'obra
 - Energies renovables per reduir factura
 - **I si..... SOBRA AIGUA i el cost per m³ augmenta...**
- Menor ús d'aigua de reg en vinya????? Situació Terra Alta
 - Flexibilitat en les dotacions d'aigua. Es pot concentrar aigua en ha. que introdueixin conreus més exigents i faciliti diversificació. Subministrar als municipis (venda d'aigua)
 - Hi ha raons per pensar que són regs amb criteris socials més que d'eficiència? FUTUR

Les Comunitats de regants

	Garrigues Sud	Segrià Sud	Terra Alta
Electricitat consumida (kWh)	30.000.000	14.400.000	11.788.778
Pagament per electricitat (€)	2.250.000	1.350.000	1.415.853
Superfície regada (ha)	9.000	5.600	8.700
Aigua distribuïda (m ³)	11.700.000	10.600.000	6.618.000
Consum energia per superfície regada (kWh/ha)	3.333	2.571	1.355
Consum energia per aigua distribuïda (kWh/m ³)	2,50	1,39	1,78
Despesa energètica per superfície regada (€/ha)	250	241,07	162,74
Despesa energètica aigua distribuïda (€/m ³)	0,190	0,127	0,214